

vládců z pevniny; 1200 masová imigrace uprchlíků z Peloponnésu, ustupujících před invazory ze severu; 1150 druhá vlna příchodích, tentokrát již řeckých Achajů; a teprve nakonec masová invaze řeckých Dóřů). V Hoodově argumentaci se obrází až příliš mnoho důvěry archeologa — věhlasného krétologického odborníka — v možnost vyzovovat etnické závěry z „nemluvicí“ keramiky a z jiných předmětů hmotné kultury a příliš málo důvěry v oprávněnost lingvistických metodických postupů, které nejsou o nic méně exaktní. Hood měl jistě plné právo na preferenci svých názorů, ale v knize vyšlé v tak významné edici nelze setrávat na prezentaci jednostranného stanoviska. A tak by si měl čtenář Hoodovy knihy doplnit obraz mínojské společnosti z nějaké jiné práce, věnující větší pozornost interpretaci písemných pramenů, jako např. z nedávno vyšlé Chadwickovy knihy *The Mycenaean World*, jež obsahuje i partii věnovanou Krétě z doby kolem roku 1400 př. n. l., aby si udělal objektivnější obraz toho, co se o vývoji krétské civilizace dnes soudí — ať už pak bude nakonec chtít setrvat u skeptického stanoviska Hoodova, či přijmout názorové ztvárnění Chadwickovo, anebo se sám pokusí o svou vlastní, více či méně laickou syntézu.

Antonín Bartoněk

Paul De Vooght, Le dialogue „De purgatorio“ (1415) de Nicolas de Dresde. Recherches de Théologie ancienne et médiévale, Abbaye du Mont César, Louvain, Tome XLII, 1975. Str. 132–223.

Autor známých monografií o M. Janu Husovi a jeho učení a nověji o M. Jakoubkovi ze Stříbra sáhl tentokrát po spise německého husity, kanonisty Mikuláše z Drážďan, „De purgatorio“. Tento traktát je zde vydán poprvé (pokud je nám známo, připravuje jej do tisku rovněž italský historik Romolo Cegna) a jeho edici vítá česko-latinská literární mediévistika a všichni historikové-husitologové již proto, že jeho obsahem je jedna z nejzávažnějších heterodoxních tezí tzv. 1. reformace — popírání existence očištěnce. Mikuláš z Drážďan popírá očištěnce ve shodě s valdenskými a s Viklešem a liší se tak nápadně od Jakoubka ze Stříbra, který hned několikrát očištěnce proti radikálním husitům brání (*De Vooght* je mj. rovněž editorem Jakoubkova kázání „Factum est ut moreretur mendicus“, které se týká mší za mrtvé) a právě tento německý kanonista měl v tomto bodě rozhodující vliv na radikálnější tábořské učení, jak můžeme pozorovat v díle Mikuláše Biskupce z Pelhřimova.

De Vooght vydává Mikulášovo dílko ze tří rukopisů — dvou pražských a jednoho brněnského (brněnský rukopis na str. 152 je uveden s neúplnou signaturou — správně Mk 102), přičemž si jako základ zvolil rukopis pražský univerzitní. Domnívá se, že některé korektury rukopisných čtení, jak je nacházíme podle textové kritického aparátu, jsou nadbytečné. Tak všemi třemi rukopisy dosvědčené „*dicitur*“ (str. 175, textové kritická poznámka *a*) není nutno opravovat na „*dicendum*“; snad je možno neopravovat a respektovat i „*vero*“ místo „*vere*“ (str. 176, *a*), *huic:hinc* (str. 178, *a*) nebylo nutno vyznačovat, ponechala bych vyšínutí z vazby acc. s inf. na str. 182 (*d, e*), rukopisné „*hoc*“ nebo „*hec*“ (str. 198, *b*) nebylo třeba opravovat na „*hanc*“; stejně tak bych nedodávala proti dochovanému čtení „*sit*“ (199, *a*); na str. 207 (*a*) mění vydavatel dosvědčené „*pontem*“ nebo „*montem*“ za „*mortem*“ v přísloví „*Non huey clamabis donec per pontem (montem) meabis*“ zřejmě neprávem, jak naznačuje replika dialogu na toto místo na téže straně („*non de ponte cadit qui cum sapiencia vadit*“). Odkazy k autoritám jsou vyhledány přesně a téměř beze zbytku, v úvahu jsou brány i nevydané spisy. Zvláště oceníme vyznačení míst, která byla vzata z Husova kázání „*Dixit Martha*“ a z jeho „*Adversus indulgencias*“, a jež zase naopak převzal Mikuláš Biskupce z Pelhřimova ve své „*Confessio Taboritarum*“.

V úvodní studii (str. 132–153) charakterizuje *De Vooght* dialog „De purgatorio“ jeho obsahem, jeho myšlenkovou, literární i historickou hodnotou a řeší především problém rozdílů ve vztahu k víře v očištěnce u Husa, u Mikuláše z Drážďan a v dalším vývoji husitismu. Podstatný je výklad o zásadních diferencích stanoviska Husova a Mikulášova na str. 147–148; historik bude vděčný theologovi za upozornění na skutečnost, že v předtridentském katolicismu neexistovala dogmatická definice o očištění (str. 151) a že je tedy třeba radikálnost a význam této tábořské hereze hodnotit i z tohoto hlediska.

Jana Nechutová